

VEDLEGG TIL TAKSTDOKUMENT FOR VARUDGUTUA 10 LANDBRUK



VEDLEGG 1:	Gårdskart
VEDLEGG 2:	Forklaring SEFRAK
VEDLEGG 3:	Kulturminne ved eiendommen
VEDLEGG 4:	Grunnboksutskrift
VEDLEGG 5:	Eiendomsopplysninger
VEDLEGG 6:	Planskisser
VEDLEGG 7:	Energiattest



0204060m Målestokk 1: 2500 ved A4 utskrift Utskriftsdato: 26.02.2025 09:57 Eiendomsdata verifisert: 26.02.2025 09:55	Markslag (AR5) 13 klasser TEGNFORKLARING = Fulldyrka jord 5 Overflatedyrka jord 6 Innmarksbeite S Skog av sær hø bonitet H Skog av hø bonitet M Skog av middels bonitet L Skog av lav bonitet i Uproduktiv skog 1 Myr uten skog Åpen jorddekt fastmark Åpen grunnlendt fastmark Bebyggd, samf., vann, bre Ikke kartlagt Sum AREALTALL (DEKAR) 64.1 0.0 0.0 0.0 57.4 0.0 0.0 0.0 0.0 4.8 0.0 4.9 0.0 14.9 0.0 146.1 146.1 <td data-bbox="1082 1666 1513 2145"> Kartet viser valgt type gårdskart for eiendommen man har søkt på. I tillegg vises bakgrunnskart for gjenkjenneelse. Arealstatistikken viser arealer i dekar for alle teiger på eiendommen. Det kan forekomme avrundingsforskjeller i arealtallene. Ajourføringsbehov meldes til kommunen. Arealressursgrenser Eiendomsgrenser Driftsenterpunkt </td>	Kartet viser valgt type gårdskart for eiendommen man har søkt på. I tillegg vises bakgrunnskart for gjenkjenneelse. Arealstatistikken viser arealer i dekar for alle teiger på eiendommen. Det kan forekomme avrundingsforskjeller i arealtallene. Ajourføringsbehov meldes til kommunen. Arealressursgrenser Eiendomsgrenser Driftsenterpunkt
--	--	--

SEFRAKREGISTRERTE BYGNINGER

Sekretariatet for registrering av faste kulturminner, SEFRAK opplyser følgende:

SEFRAK er et landsdekkende register over eldre bygninger og andre kulturminner.

I Kartverket sitt eiendomsregister Matrikkelen kan du finne opplysninger om SEFRAK-bygningene, og innsynsløsningen Se eiendom er åpen for alle. Du kan også finne opplysninger om SEFRAK-bygg på nettstedet miljostatus.no

Dersom du trenger mer informasjon om et SEFRAK-bygg, kan du ta kontakt med kommunen/byantikvaren.

Meldeplikt ved endringer for bygninger eldre enn 1850

Bygningene i SEFRAK-registeret er i utgangspunktet ikke tillagt spesielle restriksjoner. Registreringa fungerer mer som et varsko om at kommunen bør ta en vurdering av verneverdien før det eventuelt blir gitt tillatelse til å endre, flytte eller rive bygningen. For meldepliktige bygninger (bygninger er eldre enn 1850), er det lovfestet i Kulturminnelova §25 at en vurdering av verneverdien MÅ gjøres før søknad om endring eller rivning kan bli godkjent.

Saksgang for endring på meldepliktig bygning:

Eier må søke kommunen om endringer på bygningen. Kommunen sender søknaden til fylkeskommunen som skal uttale seg om søknaden FØR kommunen fatter vedtak. Kommunen skal melde alle endringer på bygninger til fylkeskommunen. Kommunen kan gi tillatelse til rivning selv om kulturminnemyndighetene i fylkeskommunen gir råd om at bygget bør vernes.

www.seeiendom.no

www.miljostatus.no

www.riksantikvaren.no

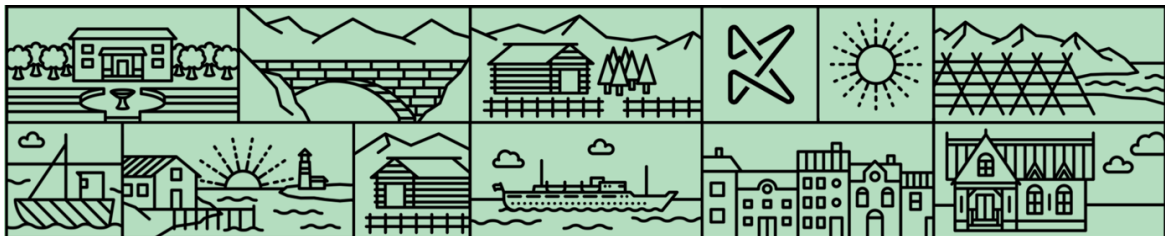
www.kulturminnefondet.no

www.byggogbevar.no

www.kysten.no

www.statsforvalteren.no

Det finnes en rekke støtteordninger og bistand for bevaring av kulturminner



Varudgutua, Veganlegg



Kategori:

Arkeologisk minne

Beliggenhet:

Akershus, Eidsvoll

Vernestatus:

Automatisk fredet

Datering:

Førreformatorisk tid

Lagt inn av:

Akershus fylkeskommune (32)

Du må være innlogget for å legge til bilde eller video.

Beskrivelse

Minnet består av (2)

Kommentarer (0)

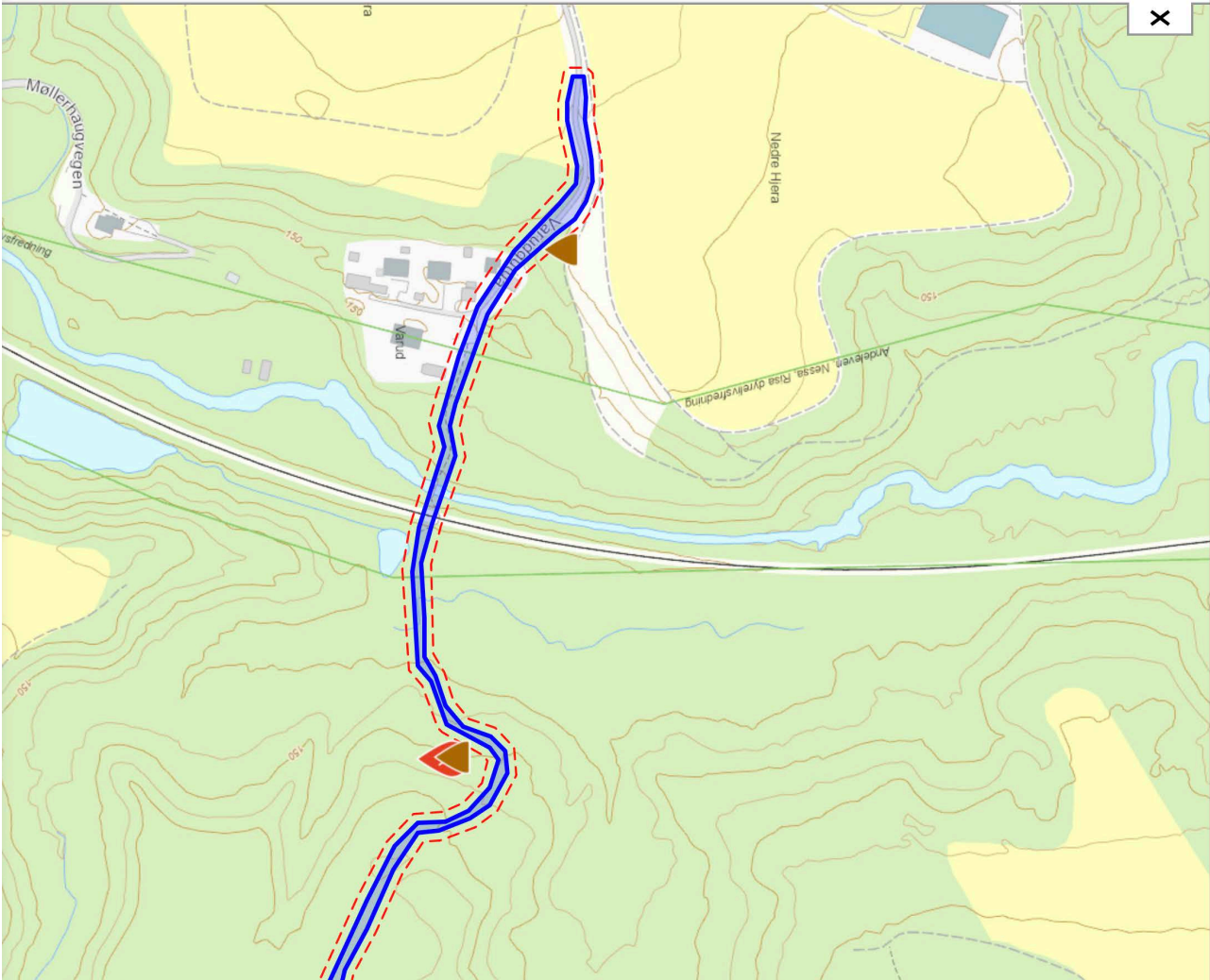
Lenker (0)

↕

+

Varudgutua

Tittel	Varudgutua, Veganlegg
Kategori	Arkeologisk minne
Art	Veganlegg
Opprinnelig funksjon	Ikke angitt
Gårdsnavn	Ikke angitt
Ansvarlig organisasjon	Akershus fylkeskommune (32)
Fylke	Akershus
Kommune	Eidsvoll
Synlig	Ja
Under vann	Nei
Kulturminneld	229278
GPS-posisjon (EU89)	11.212775286655, 60.268799175383
Enkeltninne kategorier	Arkeologisk minne
Enkeltninnearter	Hulveg
Datering	Førreformatorisk tid
Vernestatus	Automatisk fredet
Askeladdenbeskrivelse	Varudgutua



Varudgutua, Veganlegg



Kategori:	Beliggenhet:	Vernestatus:	Datering:	Lagt inn av:
Arkeologisk minne	Akershus, Eidsvoll	Automatisk fredet	Førreformatorisk tid	Akershus fylkeskommune (32)

Kjøreveien Varudgutua går vinkelrett fra Hjeravegen i vest og mot det som på 1800-tallet var husmannsplassen Varud. Hulveifaret forsetter som hulvei med avrundet bunn østover fra dagens bebyggelse og i skog ned mot elva Risa.

På rektangelkartet fra 1805 fortsetter veifaret over elva Risa og videre østover til den treffer dagens Hagaveg. De østligste 100 meter er bevart som kjørevei i dag og har navnet Varud på kartet. Midtpartiet, fra Risa og østover, går gjennom skog i en bue og så over dagen dyrkamark. Hele veifaret vises som traktorvei på ØK-kart fra 1970, og en mulig hulvei, parallelt og sør for traktorveien vises på LiDAR. Denne delen ble ikke befart, og er dermed ikke tatt med i lokalitetsgeometrien.

Hulveiens dybde antyder bruk over lang tid eller at veifaret er mye brukt over kortere tid. Rett sør for Varud har det i nyere tid stått en mølle. I følge bygdeboka kom folk hit fra nabobygdene for å male kornet hvis det var vannmangel andre steder (Holmsen 1961: 316), noe som antyder at veien i perioder kan ha vært mye brukt. Vest for Hjeravegen, der Varudgutua i dag begynner, er det registrert to hulveifar som er tolket i sammenheng med jernaldergravfeltene id 224182 og 224185 som også inneholder kullgrøper fra middelalder. På rektangelkartet fra 1805 kan det se ut som om Varudgutua har hatt sin fortsettelse videre mot nord-nordvest som dagens skogsvei rett vest for hulveien id 224183, og at denne, samt Hjeravegen, er inntegnet. Delen av Varudguta med hulveipreg ligger ca 375 meter sørøst for det sørligste gravminnet på id 224185. Veifaret er på grunn av det mulige relasjonen til jernaldergravene lagt inn med førreformatorisk datering, men dateringen har usikker kvalitet.

Grunnboksinformasjon

HJEMMELSOPPLYSNINGER

Rettighetshavere til eiendomsrett

2018/1586802-1/200  **HJEMMEL TIL EIENDOMSRETT**
22.11.2018 21.00
VEDERLAG: NOK 6 750 000
STENE HELLE ISABELLE
F.NR: 140490

HEFTELSE

Dokumenter fra den manuelle grunnboken som antas å kun ha historisk betydning, eller som vedrører en matrikkelenhets grenser og areal, er ikke overført til denne matrikkelenheten sin grunnboksutskrift.

Servitutter tinglyst på hovedbruket/avgivereiendommen før fradelingsdatoen, eller før eventuelle arealoverføringer, er heller ikke overført. Disse finner du på grunnboksutskriften til hovedbruket/avgivereiendommen. For festenummer gjelder dette servitutter eldre enn festekontrakten.

1857/900055-1/10  **BESTEMMELSE OM BEITERETT**
12.10.1857
RETTIGHETSHAVER: KNR:3240 GNR:93 BNR:10

1858/904137-1/10  **RETTIGHETER IFLG. SKJØTE**
18.05.1858
Rettighetshaver
Gnr. 92/4.
Rett til en del hugst.

1907/900123-1/10  **UTSKIFTING**
01.11.1907

1921/900247-1/10  **ELEKTRISKE KRAFTLINJER**
04.10.1921
Ekspropriasjonsvedtak
GJELDER DENNE REGISTERENHETEN MED FLERE

1937/990076-1/10  **ELEKTRISKE KRAFTLINJER**
10.11.1937

1942/960-1/10  **BESTEMMELSE OM VANNLEDN.**
13.06.1942
Vegvesenets betingelser vedtatt

1954/1181-79/10  **FREDNINGSVEDTAK**
27.04.1954
Fuglelivet
GJELDER DENNE REGISTERENHETEN MED FLERE

1981/10113-2/10  **SKJØNN**
07.12.1981
Sak 35/80 B: Akershus E-verk mfl vedr. høyspent Minne-Dal.
Bestemmelser om erstatning.
GJELDER DENNE REGISTERENHETEN MED FLERE

1988/7634-1/10  **BESTEMMELSE OM VANNLEDN.**
27.07.1988
RETTIGHETSHAVER: KNR:3240 GNR:93 BNR:25

1995/1970-1/10  **BEST. OM ADKOMSTRETT**
13.03.1995
RETTIGHETSHAVER: KNR:3240 GNR:92 BNR:279

1995/9633-1/10  **ELEKTRISKE KRAFTLINJER**
27.11.1995
Bestemmelse om adkomstrett
Rettighetshaver EIDSVOLL ENERGIVERK

2018/1717742-1/200  **PANTEDOKUMENT**
20.12.2018 21.00
BELØP: NOK 9 000 000

Kommune: 3240 EIDSVOLL

Gnr: 92 Bnr: 1

PANTHAVER: DNB BANK ASA
ORG.NR: 984 851 006**GRUNNDATA****0/900718-1/10****OPPRETTELSE AV MATRIKKELENHETEN****1854/900027-1/10** 
22.11.1854**REGISTRERING AV GRUNN**

UTSKILT FRA DENNE MATRIKKELENHET: KNR:3240 GNR:93 BNR:8

1857/900016-1/10 
12.10.1857**REGISTRERING AV GRUNN**

UTSKILT FRA DENNE MATRIKKELENHET: KNR:3240 GNR:93 BNR:10

1858/900005-1/10 
22.07.1858**REGISTRERING AV GRUNN**

UTSKILT FRA DENNE MATRIKKELENHET: KNR:3240 GNR:92 BNR:5

1862/900008-1/10 
28.04.1862**REGISTRERING AV GRUNN**

UTSKILT FRA DENNE MATRIKKELENHET: KNR:3240 GNR:92 BNR:7

1871/900020-1/10 
22.11.1871**REGISTRERING AV GRUNN**

UTSKILT FRA DENNE MATRIKKELENHET: KNR:3240 GNR:92 BNR:13

1871/900021-1/10 
22.11.1871**REGISTRERING AV GRUNN**

UTSKILT FRA DENNE MATRIKKELENHET: KNR:3240 GNR:92 BNR:14

1906/900064-1/10 
01.11.1906**REGISTRERING AV GRUNN**

UTSKILT FRA DENNE MATRIKKELENHET: KNR:3240 GNR:92 BNR:51

1966/3663-1/10 
12.08.1966**REGISTRERING AV GRUNN**UTSKILT FRA DENNE MATRIKKELENHET: KNR:3240 GNR:92
BNR:279**1970/2333-1/10** 
18.04.1970**REGISTRERING AV GRUNN**UTSKILT FRA DENNE MATRIKKELENHET: KNR:3240 GNR:92
BNR:299**2020/561907-1/200** 
01.01.2020 00.00**OMNUMMERERING VED KOMMUNEENDRING**

TIDLIGERE: KNR:0237 GNR:92 BNR:1

2024/250603-1/200 
01.01.2024 00.00**OMNUMMERERING VED KOMMUNEENDRING**

TIDLIGERE: KNR:3035 GNR:92 BNR:1

For eventuelle utleggs- og arrestforretninger, samt forbehold tatt ved avhendelse, som tinglyses samme dag som andre frivillige rettsstiftelser, gjelder særskilte prioritetsregler, se tinglysingsloven § 20 andre ledd og § 21 tredje ledd.



Kartverket

[Ofte stilte spørsmål ?](#)[Logg inn →](#)

Eiendom 3240-92/1

Varudgutua 10

2072 DAL

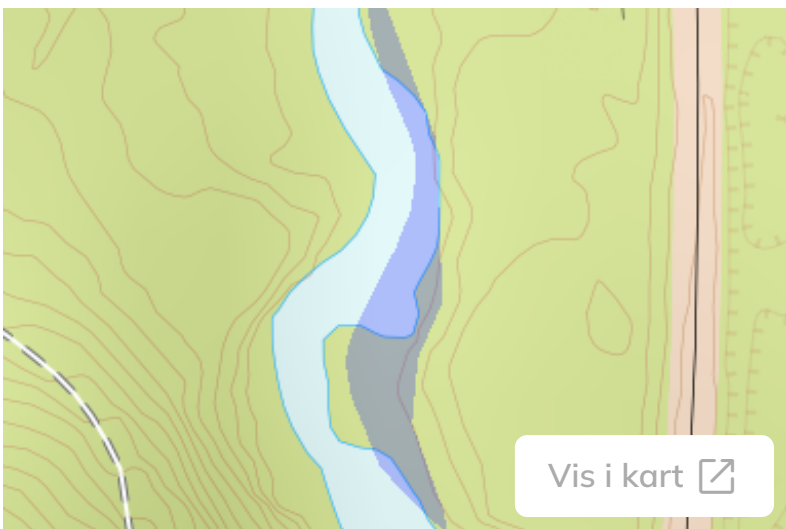
EIDSVOLL KOMMUNE

Skriv ut

Søk på nytt

Informasjon fra grunnboken

Se hva som er tinglyst på eiendommen

[Vis grunnboken](#)[Bestill dokumenter](#)[Vis i kart](#)

Informasjon fra matrikkelen

Eiendom ^	
Type ⓘ	Grunneiendom
Kommune	3240 EIDSVOLL
Gårdsnummer	92
Bruksnummer	1
Festegrunner ⓘ	Nei
Seksjonert ⓘ	Nei
Bruksnavn ⓘ	Hjera nedre
Tinglyst ⓘ	Ja
Koordinater ⓘ	6687629 290422 (32633) 
Areal ⓘ	146 173,7 m ²
Historisk oppgitt areal ⓘ	0 m ²
Arealmerknad ⓘ	Hjelpelinje vannkant, Hjelpelinje vegkant
Under sammenslåing	Nei
Grunnforurensing ⓘ	Nei

Kulturminner ⓘ Ja

MUF ⓘ Nei

Grunnerverv ⓘ Nei

Jordskifte krevd ⓘ Nei

Adresser (1) ^

ADRESSE ⓘ	POSTNUMMEROMRÅDE	GRUNNKRETS ⓘ	KIRKESOKN	VALGKRETS
Varudgutua 10	2072 DAL	Hjera	Råholt	Råholt

Adresser på eiendommen

Bygninger (5) ^

Alle ▾

BYGNINGSNUMMER ⓘ	TYPE ⓘ	STATUS ⓘ	SEFRAK ⓘ
23163446	659 - Annen idrettsbygning	Igangsettingstillatelse	Nei
151618529	111 - Enebolig	Tatt i bruk	Ja
151618537	241 - Hus for dyr/landbr.lager/silo	Tatt i bruk	Nei

151618545	249 - Annen landbruksbygning	Tatt i bruk	Nei
151618553	241 - Hus for dyr/landbr.lager/silo	Tatt i bruk	Nei

Bygninger på eiendommen

Teiger (2)

^

TYPE	KOORDINATER 	AREAL 	MERKNADER
Eiendomsteig	6687550 290131 (32633) 	145 829,9 m ²	Hjelpelinje vannkant, Hjelpelinje vegkant
Eiendomsteig	6687629 290422 (32633) 	343,8 m ²	Hjelpelinje vannkant

Teiger på eiendommen

Kulturminner (1)

^

Alle

▼

LOKALITETSNUMMER 	BYGNINGSNUMMER	KULTURMINNEART	VERNETYPE
229278 		Veganlegg	Automatisk fredet

Kulturminner på eiendommen



Kartverket

Kontakt oss

Telefon: [32 11 80 00](tel:32118000)

Epost: post@kartverket.no

[Kontaktinfo og adresser](#) 

Informasjon

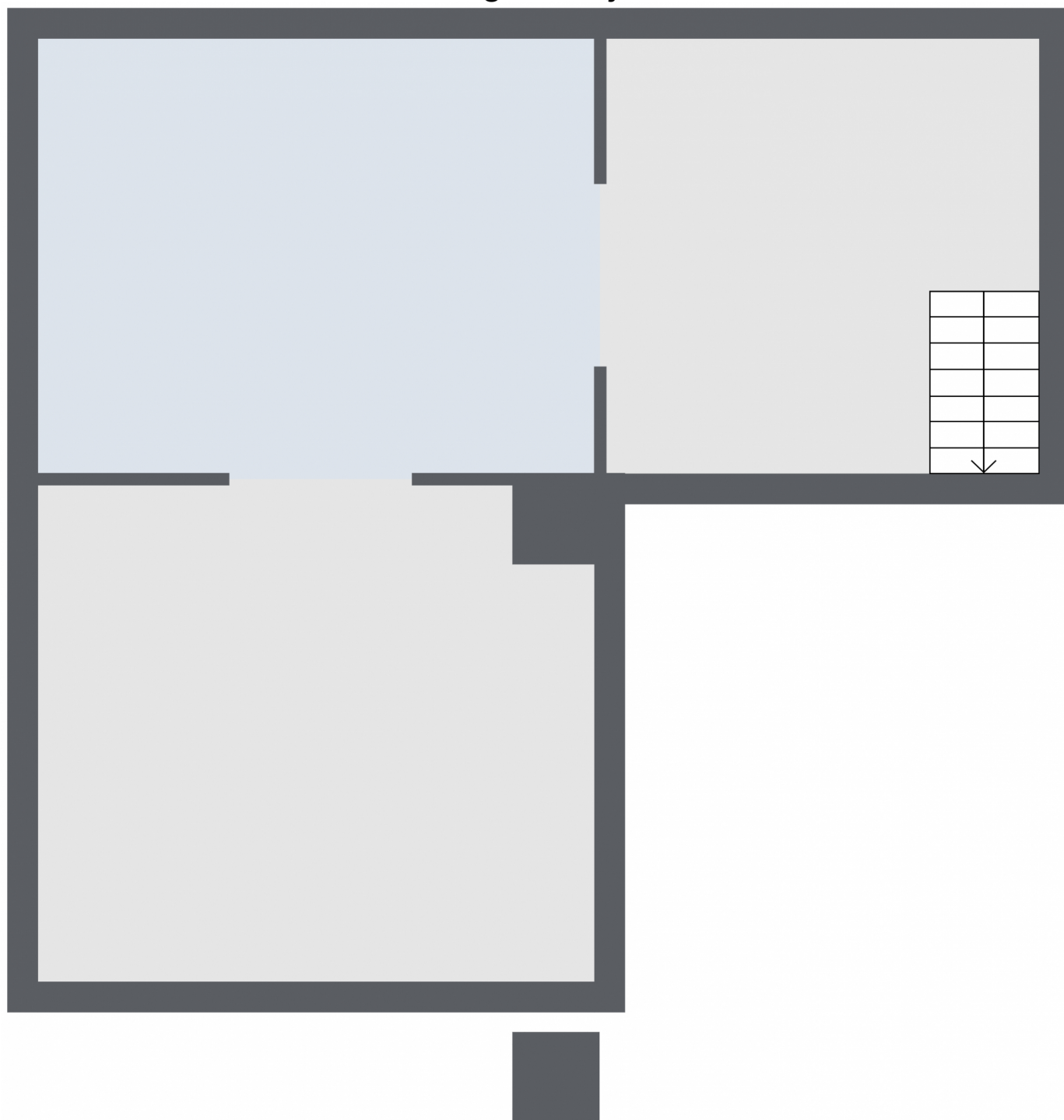
[Personvern og cookies](#) 

[Tilgjengelighetserklæring](#) 



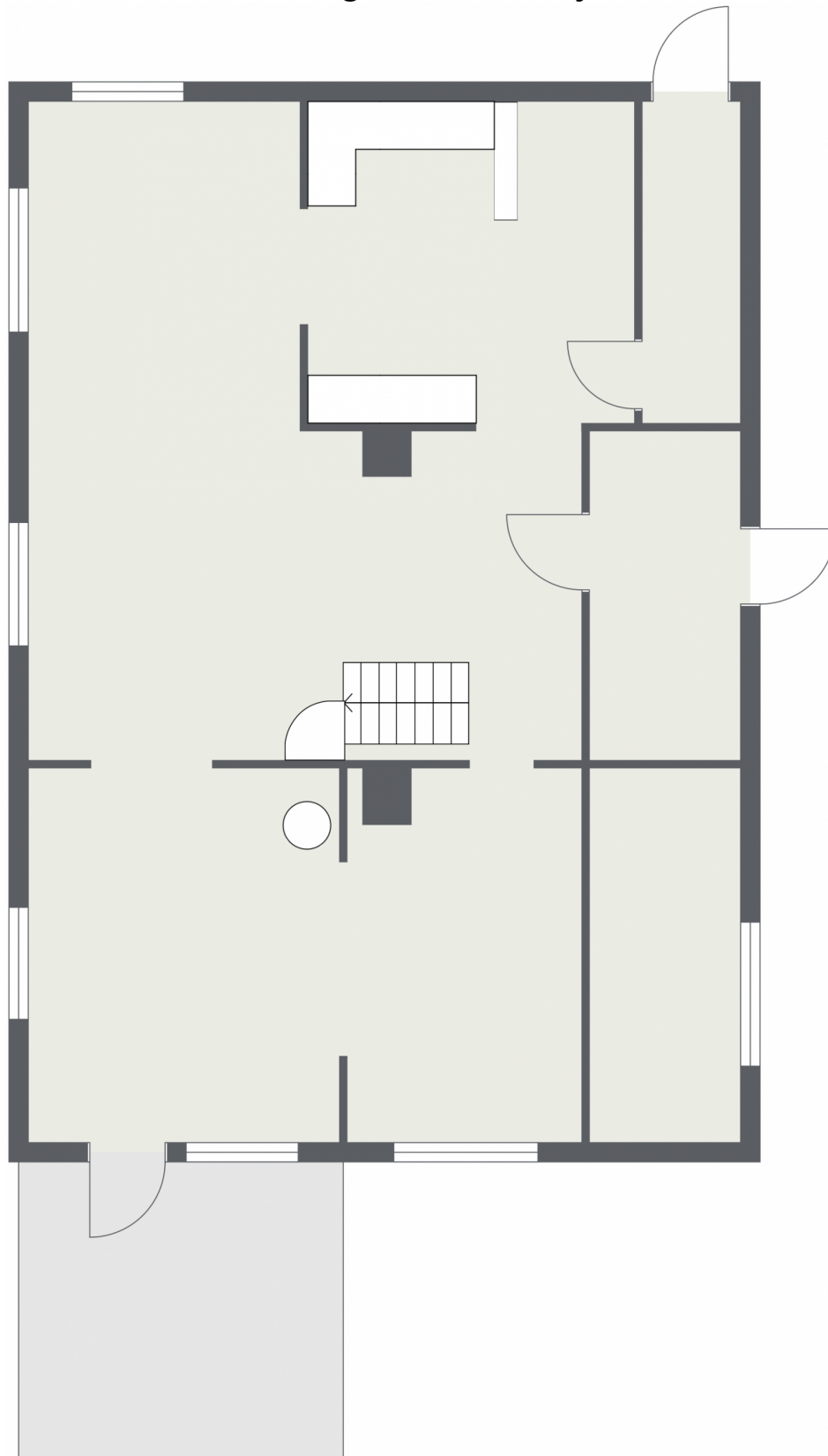
Varudgutua 10

Våningshus kjeller



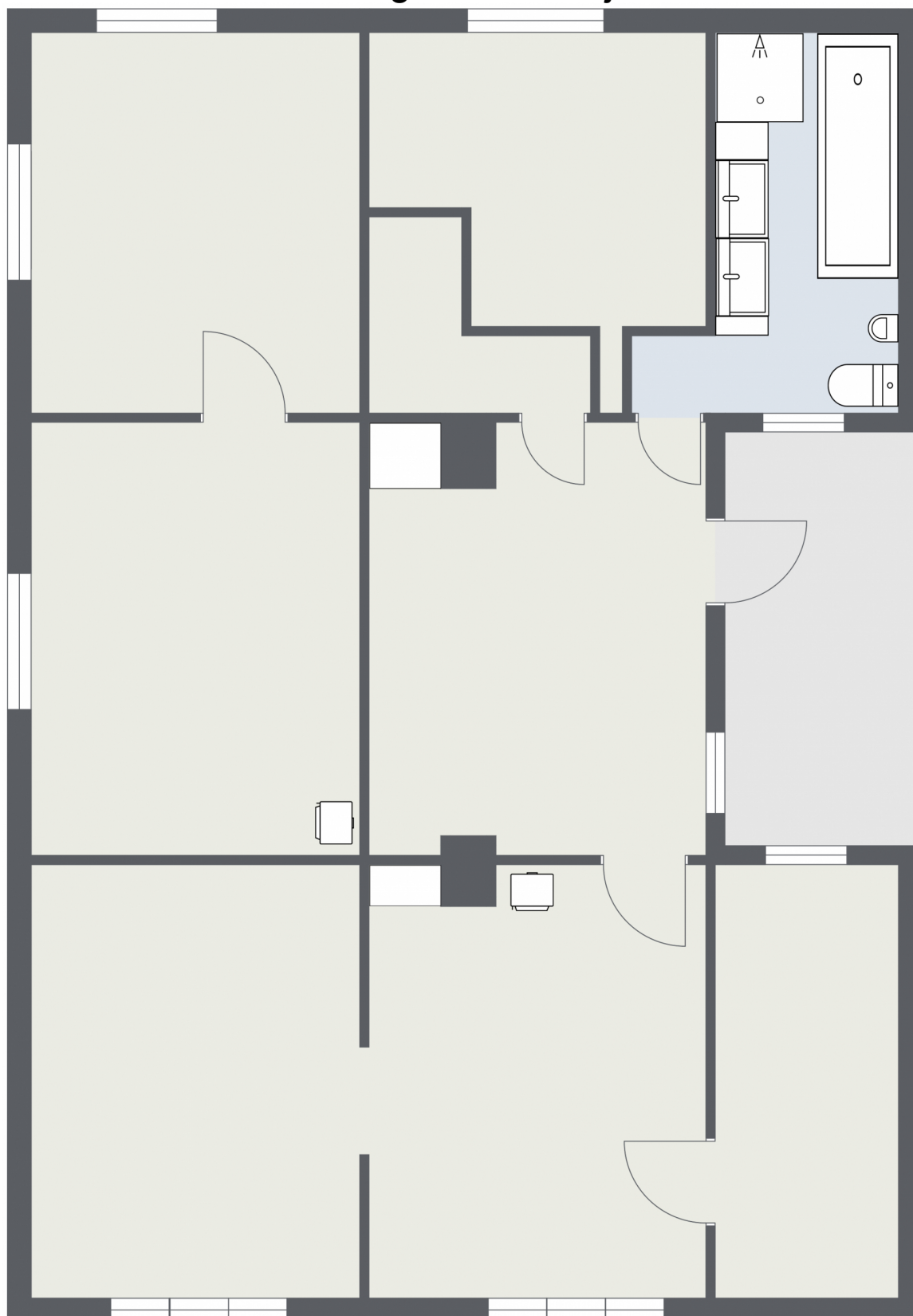
Plantegningen er ment som en illustrasjon og er ikke tegnet i nøyaktig målestokk

Varudgutua 10 Våningshus 1 etasje



Plantegningen er ment som en illustrasjon og er ikke tegnet i nøyaktig målestokk

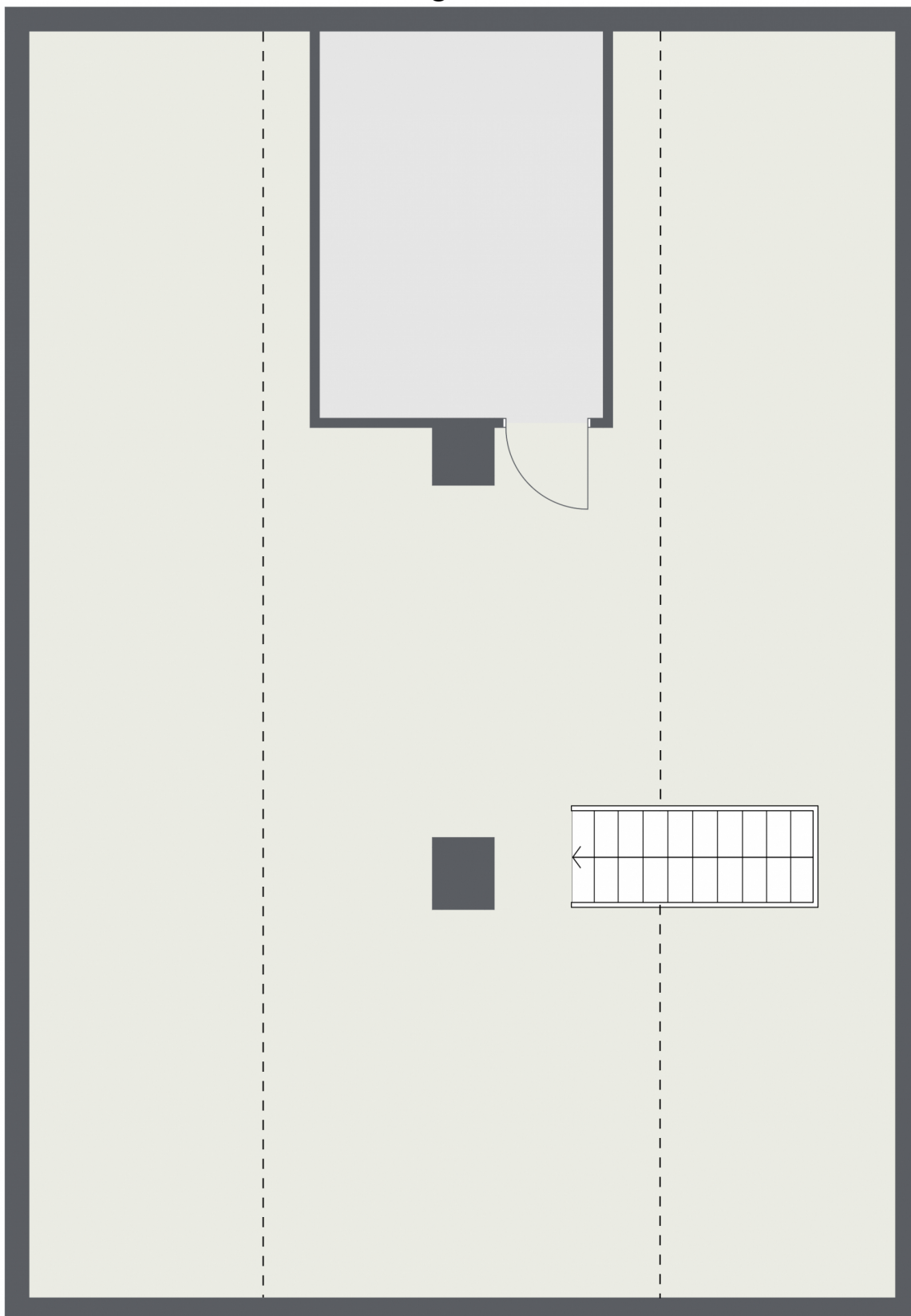
Varudgutua 10 Våningshus 2 etasje



Plantegningen er ment som en illustrasjon og er ikke tegnet i nøyaktig målestokk

Varudgutua 10

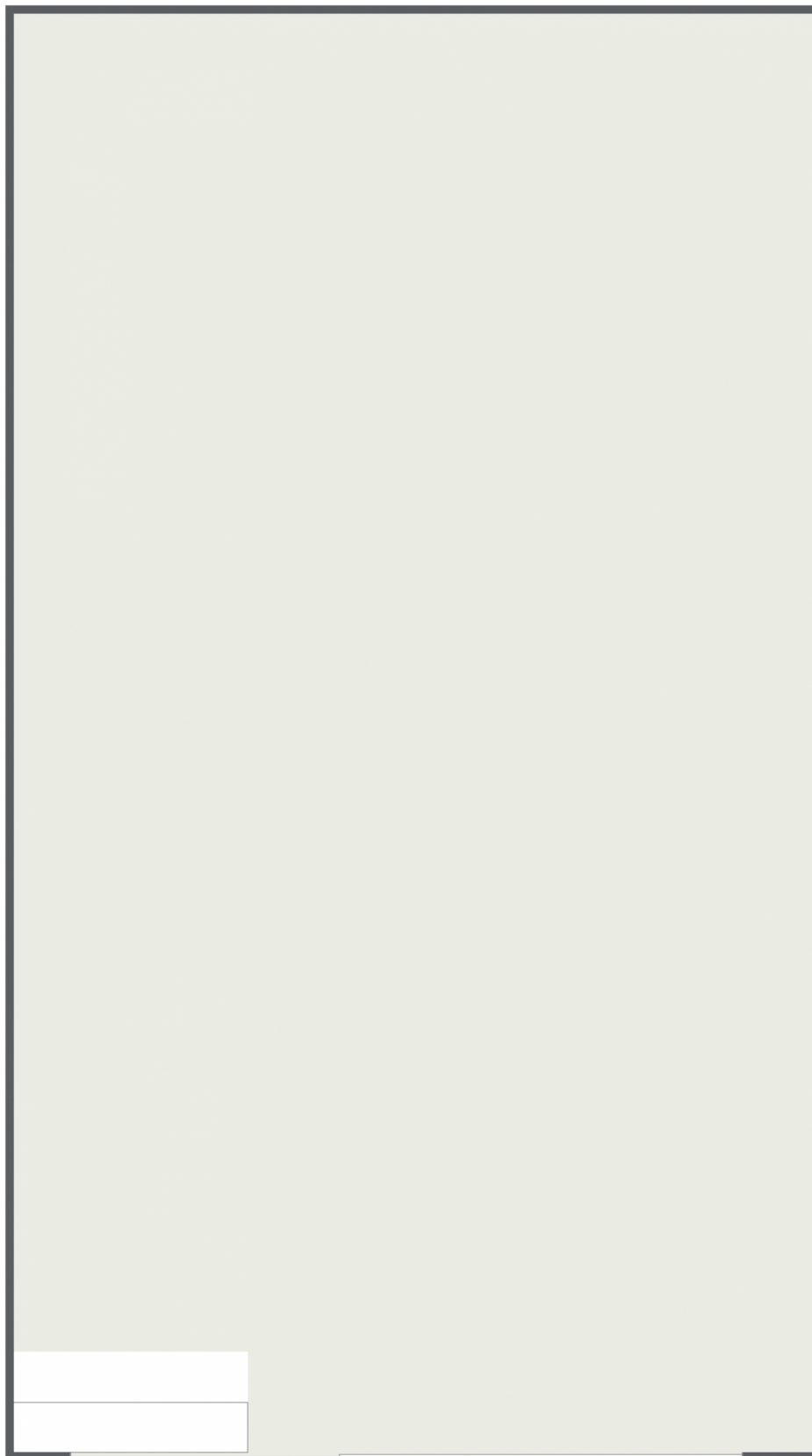
Våningshus loft



Plantegningen er ment som en illustrasjon og er ikke tegnet i nøyaktig målestokk



Varudgutua 10 Ridehall

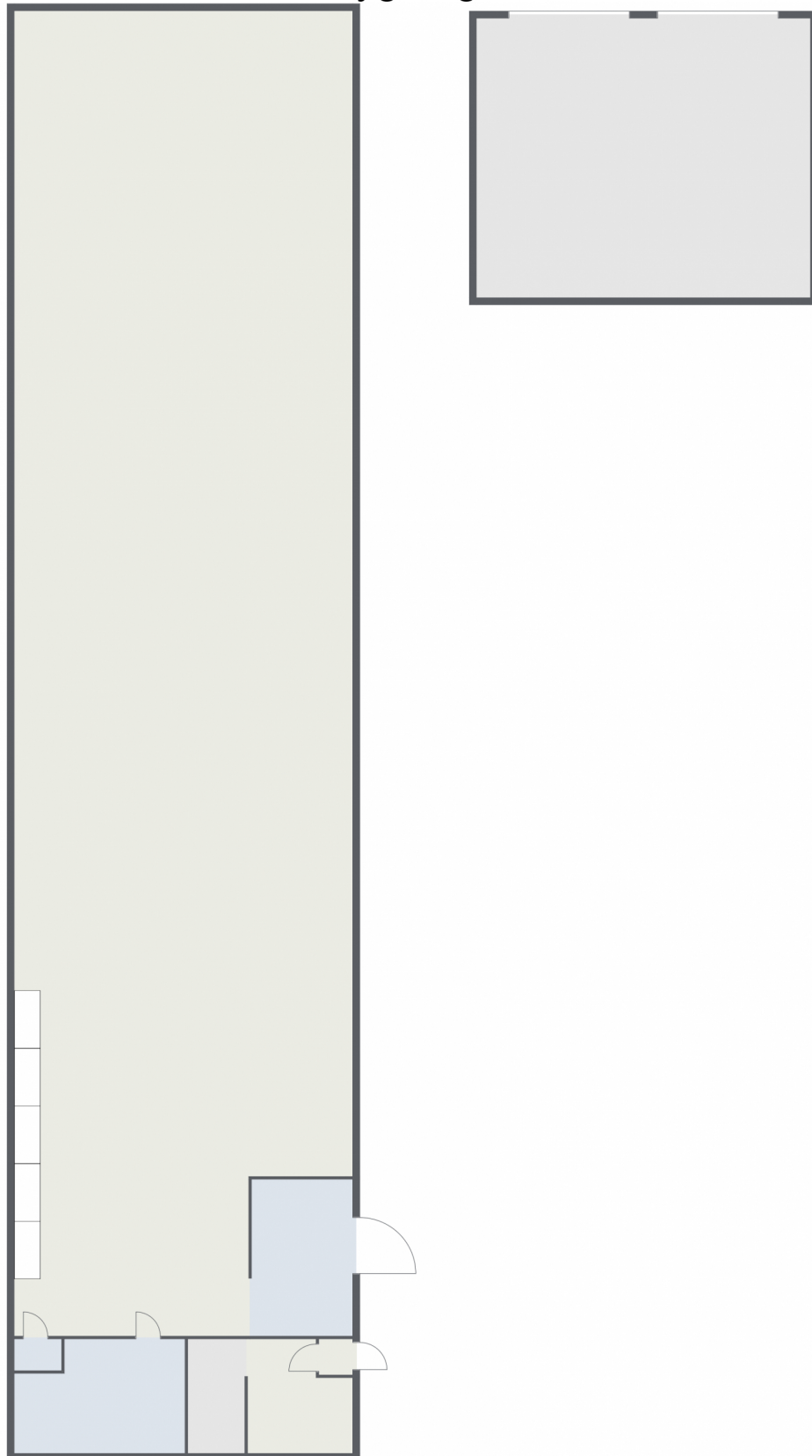


Plantegningen er ment som en illustrasjon og er ikke tegnet i nøyaktig målestokk



Varudgutua 10

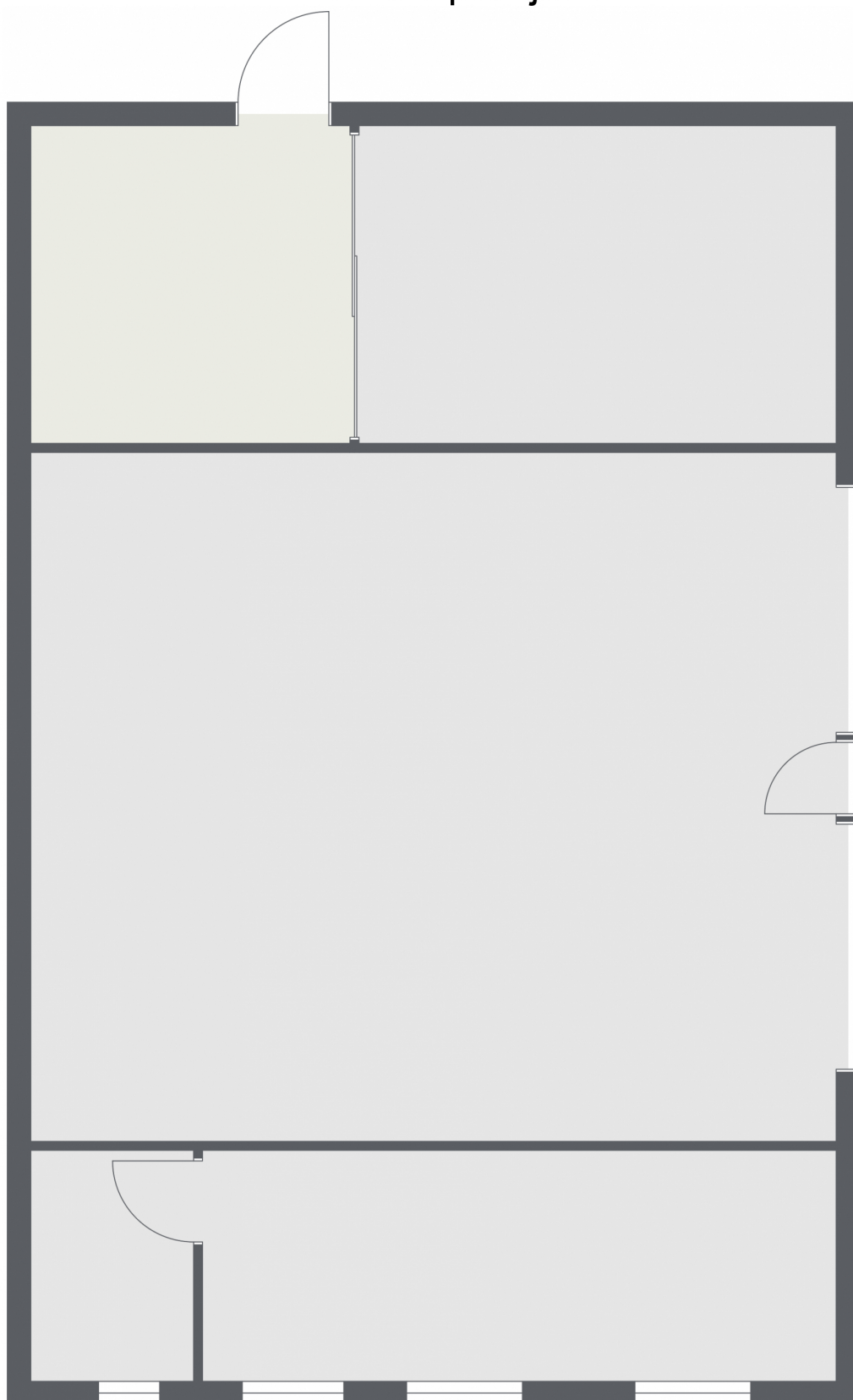
Driftsbygning/ Stall



Plantegningen er ment som en illustrasjon og er ikke tegnet i nøyaktig målestokk

Varudgutua 10

Redskapsskjul 1



Plantegningen er ment som en illustrasjon og er ikke tegnet i nøyaktig målestokk



Varudgutua 10

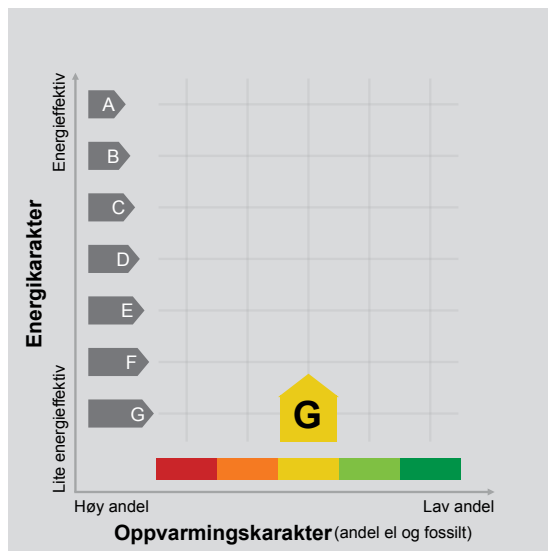
Redskapsskjul 2



Plantegningen er ment som en illustrasjon og er ikke tegnet i nøyaktig målestokk

ENERGIATTEST

Adresse	Varudgutua 10
Postnummer	2072
Sted	DAL
Kommunenavn	Eidsvoll
Gårdsnummer	92
Bruksnummer	1
Seksjonsnummer	—
Andelsnummer	—
Festenummer	—
Bygningsnummer	151618529
Bruksenhetsnummer	H0101
Merkenummer	Energiattest-2025-101354
Dato	02.04.2025



Energimerket angir boligens energistandard. Energimerket består av en energikarakter og en oppvarmingskarakter, se i figuren. Energimerket symboliseres med et hus, hvor fargen viser oppvarmingskarakter, og bokstaven viser energikarakter.

Energikarakteren angir hvor energieffektiv boligen er, inkludert oppvarmingsanlegget. Energikarakteren er beregnet ut fra den typiske energibruken for boligtypen. Beregningene er gjort ut fra normal bruk ved et gjennomsnittlig klima. Det er boligens energimessige standard og ikke bruken som bestemmer energikarakteren. A betyr at boligen er energieffektiv, mens G betyr at

boligen er lite energieffektiv. En bolig bygget etter byggeforskriftene vedtatt i 2010 vil normalt få C.

Oppvarmingskarakteren forteller hvor stor andel av oppvarmingsbehovet (romoppvarming og varmtvann) som dekkes av elektrisitet, olje eller gass. Grønn farge betyr lav andel el, olje og gass, mens rød farge betyr høy andel el, olje og gass. Oppvarmingskarakteren skal stimulere til økt bruk av varmepumper, solenergi, biobrensel og fjernvarme.

Om bakgrunnen for beregningene, se www.enova.no/energimerking.

Målt energibruk

Brukeren har valgt å ikke oppgi målt energibruk.



Hvordan boligen benyttes har betydning for energibehovet

Energibehovet påvirkes av hvordan man benytter boligen, og kan forklare avvik mellom beregnet og målt energibruk. Gode energivaner bidrar til at energibehovet reduseres. Energibehovet kan også bli lavere enn normalt dersom:

- deler av boligen ikke er i bruk,
- færre personer enn det som regnes som normalt bruker boligen, eller
- den ikke brukes hele året.

Gode energivaner

Ved å følge enkle tips kan du redusere ditt energibehov, men dette vil ikke påvirke boligens energimerke.

Energimerkingen kan kun endres gjennom fysiske endringer på boligen.

Tips 1: Følg med på energibruken i boligen

Tips 2: Luft kort og effektivt

Tips 3: Redusér innetemperaturen

Tips 4: Bruk varmtvann fornuftig

Mulige forbedringer for boligens energistandard

Ut fra opplysningene som er oppgitt om boligen, anbefales følgende energieffektiviserende tiltak. Dette er tiltak som kan gi bygningen et bedre energimerke.

Noen av tiltakene kan i tillegg være svært lønnsomme. Tiltakene bør spesielt vurderes ved modernisering av bygningen eller utskifting av teknisk utstyr.

Tiltaksliste (For full beskrivelse av tiltakene, se Tiltaksliste - vedlegg 1)

- Utføre service på ventilasjonsanlegg
- Termostat- og nedbørsstyring av snøsmelteanlegg

Det tas forbehold om at tiltakene er foreslått ut fra de opplysninger som er gitt om boligen. Fagfolk bør derfor kontaktes for å vurdere tiltakene nærmere. Eventuell gjennomføring av tiltak må skje i samsvar

- Spar strøm på kjøkkenet
- Skifte til sparepærer på utebelysning

med gjeldende lovverk, og det må tas hensyn til krav til godt inneklima og forebygging av fuktskader og andre byggskader.





Boligdata som er grunnlag for energimerket

Energimerket og andre data i denne attesten er beregnet ut fra opplysninger som er gitt av boligeier da attesten ble registrert. Nedenfor er en oversikt over oppgitte opplysninger, som boligeier er ansvarlig for.

Bygningskategori: Småhus
Bygningstype: Enebolig
Byggeår 1850
Bygningsmateriale: Tre
BRA: 360
Ant. etg. med oppv. BRA: 3
Detaljert vegger: Nei
Detaljert vindu: Nei

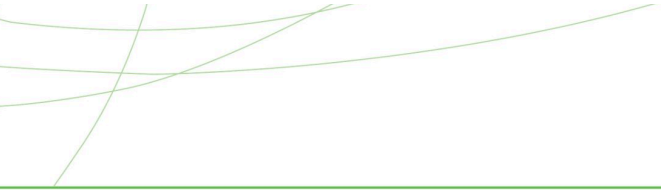
Der opplysninger ikke er oppgitt, brukes typiske standardverdier for den aktuelle bygningstypen. For mer informasjon om beregninger, se

<https://www.enova.no/energimerking/om-energimerkeordningen/om-energiattesten/beregning-av-energikarakteren/>.

Teknisk installasjon

Oppvarming: Elektrisk
Sol
Varmepumpe
Ved
Ventilasjon Balansert ventilasjon





Om grunnlaget for energiattesten

Oppgitte opplysninger om boligen kan finnes ved å gå inn på www.enova.no/energimerking, og logge inn via ID-porten/Altinn. På siden "Eiendommer" kan du søke opp bygninger og hente fram energiattester som er laget tidligere. For å se detaljer for en bolig hvor det er brukt detaljert registrering må du velge "Gjenbruk"

av aktuell attest under Offisielle energiattester i skjermbildet "Valgt eiendom". Boligeier er ansvarlig for at det blir brukt riktige opplysninger. Eventuelle gale opplysninger må derfor tas opp med selger eller utleier da dette kan ha betydning for prisfastsettelsen. Det kan når som helst lage en ny energiattest.

Om energimerkeordningen

Enova er ansvarlig for energimerkeordningen. Energimerket beregnes på grunnlag av oppgitte opplysninger om boligen. For informasjon som ikke er oppgitt, brukes typiske standardverdier for den aktuelle bygningstypen fra tidsperioden den ble bygd i. Beregningsmetodene for energikarakteren baserer seg på NS 3031

(<https://www.enova.no/energimerking/om-energimerkeordningen>)

Spørsmål om energiattesten, energimerkeordningen eller gjennomføring av energieffektivisering og tilskuddsordninger kan rettes til Enova Svarer på tlf. 24 24 08 95 eller svarer@enova.no.

Plikten til energimerking er beskrevet i energimerkeforskriften (bygninger).

Nærmere opplysninger om energimerkeordningen kan du finne på www.enova.no/energimerking.

For ytterligere råd og veiledning om effektiv energibruk, vennligst se www.enova.no/hjemme eller ring Enova svarer på tlf. **24 24 08 95**.





Tiltaksliste: Vedlegg til energiattesten

Tiltak på luftbehandlingsanlegg

Tiltak 1: Utføre service på ventilasjonsanlegg

Balanserte ventilasjonsanlegg bør kontrolleres jevnlig for å sikre at de fungerer som de skal. Filtere bør skiftes jevnlig.

Tiltak utendørs

Tiltak 2: Termostat- og nedbørsstyring av snøsmelteanlegg

Snøsmelteanlegget er kun manuelt styrt, eller styres kun etter lufttemperatur. Det installeres automatikk slik at snøsmelteanlegget både er temperatur- og nedbørsstyrt. Det kan være i form av en temperatur- og snøføler i bakken, med temperatur- og fuktføler i luften. Snøsmelteanlegget aktiveres kun ved behov dvs. når det registreres nedbør og kulde samtidig.

Tiltak 3: Skifte til sparepærer på utebelysning

Sparepærer på 5, 7, 11, 15, og 20 W tilsvarer glødelamper på henholdsvis 25, 40, 60, 75 og 100 W. Sparepærer gir like mye lys som vanlige glødelamper, men bruker bare rundt 20% av energien. De varer dessuten lenger, 8.000-15.000 timer mot 1.000 - 2.500 timer for glødelamper.

Tiltak 4: Montere automatikk på utebelysning

Det kan monteres fotocelle på utebelysningen slik at det automatisk går av/på etter dagslyset/mørket. Eller det kan monteres bevegelsessensor slik at lyset kun går på ved bevegelse og slås av automatisk etter forhåndsinnstilt tid.

Tiltak 5: Montere urbryter på motorvarmer

Det monteres urbryter (koblingsur) på motorvarmeren slik at den ikke står på mer enn nødvendig.

Brukertiltak

Tiltak 6: Spar strøm på kjøkkenet

Ikke la vannet renne når du vasker opp eller skyller. Bruk kjeler med plan bunn som passer til platen, bruk lokk, kok ikke opp mer vann enn nødvendig og slå ned varmen når det har begynt å koke. Slå av kjøkkenventilatoren når det ikke lenger er behov. Bruk av microbølgeovn til mindre mengder mat er langt mer energisparende enn komfyren. Tin frossenmat i kjøleskapet. Kjøøl- og frys skal avrimes ved behov for å hindre unødvendig energibruk og for høy temperatur inne i skapet / boksen (nye kjølekap har ofte automatisk avriming). Fjern støv på kjøleribber og kompressor på baksiden. Slå av kaffetraker når kaffen er ferdig traktet og bruk termos. Oppvaskmaskinen har innebygde varmeelementer for oppvarming av vann og skal kobles til kaldvannet, kobles den til varmtvannet øker energibruken med 20 - 40 % samtidig som enkelte vaske- og skylleprosesser foregår i feil temperatur.

Tiltak 7: Velg hvitevarer med lavt forbruk

Når du skal kjøpe nye hvitevarer så velg et produkt med lavt strømforbruk. Produktene deles inn i energiklasser fra A til G, hvor A er det minst energikrevende. Mange produsenter tilbyr nå varer som går ekstra langt i å være energieffektive. A+ og det enda bedre A++ er merkinger som har kommet for å skille de gode fra de ekstra gode produktene.

Tiltak 8: Vask med fulle maskiner

Fyll opp vaske- og oppvaskmaskinen før bruk. De fleste maskiner bruker like mye energi enten de er fulle eller ikke.

Tiltak 9: Følg med på energibruken i boligen

Gjør det til en vane å følge med energiforbruket. Les av måleren månedlig eller oftere for å være bevisst energibruken. Ca halvparten av boligens energibruk går til oppvarming.

Tiltak 10: Bruk varmtvann fornuftig

Bytt til sparedusj hvis du ikke har. For å finne ut om du bør bytte til sparedusj eller allerede har sparedusj kan du ta tiden på fylling av ei vaskebøtte; nye sparedusjer har et forbruk på kun 9 liter per minutt. Ta dusj i stedet for karbad. Skift pakning på dryppende kraner. Dersom varmtvannsberederen har nok kapasitet kan temperaturen i berederen reduseres til 70gr.

Tiltak 11: Tiltak utendørs

Monter urbryter (koblingsur) på motorvarmeren slik at den ikke står på mer enn nødvendig. Skift til sparepærer. Sparepærer på 5, 7, 11, 15, og 20 W tilsvarer glødelamper på henholdsvis 25, 40, 60, 75 og 100 W, og de varer dessuten lenger, 8.000-15.000 timer mot 1.000-2.500 timer for glødelamper. Det kan monteres fotocelle på utebelysningen slik at det automatisk går av/på etter dagslyset/mørket. Eller det kan monteres bevegelsessensor slik at lyset kun går på ved bevegelse og slås av automatisk etter forhåndsinnstilt tid. For snøsmelteanlegg som kun er manuelt styrt av/på eller ift. lufttemperatur kan det installeres automatikk slik at snøsmelteanlegget både er temperatur- og nedbørsstyrt dvs. når det registreres nedbør og kulde samtidig.

Tiltak 12: Fyr riktig med ved

Bruk tørr ved, god trekk, og legg ikke i for mye av gangen. Fyring i åpen peis er mest for kosens skyld. Hold spjeldet lukket når ovnen/peisen ikke er i bruk.

Tiltak 13: Slå el.apparater helt av

Elektriske apparater som har stand-by modus trekker strøm selv når de ikke er i bruk, og må derfor slås helt av.

Tiltak 14: Slå av lyset og bruk sparepærer

Slå av lys i rom som ikke er i bruk. Utnytt dagslyset. Bruk sparepærer, spesielt til utelys og rom som er kalde eller bare delvis oppvarmet.

Tiltak 15: Redusér innetemperaturen

Ha en moderat innetemperatur, for hver grad temperatursenkning reduseres oppvarmingsbehovet med 5 %. Mennesker er også varmekilder; jo flere gjester – desto større grunn til å dempe varmen. Ha lavere temperatur i rom som brukes sjelden eller bare deler av døgnet. Monter tetningslister rundt trekkfulle vinduer og dører (kan sjekkes ved bruk av myggspiral/røyk eller stearinlys). Sett ikke møbler foran varmeovner, det hindrer varmen i å sirkulere. Trekk for gardiner og persienner om kvelden, det reduserer varmetap gjennom vinduene.

Tiltak 16: Luft kort og effektivt

Ikke la vinduer stå på gløtt over lengre tid. Luft heller kort og effektivt, da får du raskt skifta lufta i rommet og du unngår nedkjøling av gulv, tak og vegger.

Bygningsmessige tiltak

Tiltak 17: Randsoneisolering av etasjeskillere

Kald trekk i randsonen av trebjelkelag kan utbedres ved å isolere bjelkelaget i randsonen. Utvendig kan man forsøke å tette vindsperra nederst på utsiden av veggen.

Tiltak 18: Termografering og tetthetsprøving

Bygningens lufttetthet kan måles ved hjelp av metode for tetthetsmåling av hele eller deler av bygget. Termografering kan også benyttes for å kartlegge varmetap og lekkasjepunkter. Metodene krever spesialutstyr og spesialkompetanse og må utføres av fagfolk.

Tiltak 19: Montering tetningslister

Luftlekkasjer mellom karm og ramme på vinduer og mellom karm og dørblad kan reduseres ved montering av tetningslister. Lister i silikon- eller EPDM-gummi gir beste resultat.

Tiltak 20: Etterisolering av kjellervegg

Kjellervegg bør etterisoleres fra utsiden pga. fuktsikkerhet. Ved innvendig etterisolering er det viktig at kjelleren er tørr og at man følger anbefalte løsninger.

Tiltak 21: Etterisolering av yttervegg

Yttervegg etterisoleres. Metode avhenger av dagens løsning. For å sjekke vindtetting av yttervegg anbefales termografering og tetthetsprøving.

Tiltak på elektriske anlegg

Tiltak 22: Temperatur- og tidsstyring av panelovner

Evt. eldre elektriske varmeovner uten termostat skiftes ut med nye termostatregulerte ovner med tidsstyring, eller det ettermonteres termostat / spareplugg på eksisterende ovn. Dersom mange ovner skiftes ut bør det vurderes et system hvor temperatur og tidsinnstillinger i ulike rom i boligen styres fra en sentral enhet.

Tiltak 23: Tidsstyring av elektrisk gulvvarme / takvarme

For gulvvarme eller takvarme med styringsenhet m/termostat kan det vurderes utskiftning til ny styringsenhet med kombinert termostat- og tidsstyring. Dersom mange slike styringsenheter og/eller panelovner skiftes ut bør det vurderes et system hvor temperatur og tidsinnstillinger i ulike rom i boligen styres fra en sentral enhet. Merk at flere vanlige typer termostater også har mulighet for tidsstyring i form av aktivisering av programfunksjonsknapp bak deksel, se medfølgende bruksanvisning.